

زیست‌چینه‌نگاری سازند جهرم در منطقه‌ی سپیدان (شمال غرب

شیراز)

مهناز پروانه نژاد شیرازی^۱، علی رحمانی^۲، سمیه بالود^{۳*}

(۱، ۳) گروه زمین‌شناسی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی 3697-13395، تهران - ایران

(۲) شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب

چکیده:

سازند جهرم در برش مورد مطالعه با ضخامت ۱۹۲ متر، توالی کربناته‌ای است که به طور ناگهانی بر روی سازند پابده و بطور تدریجی در زیر سازند آسماری قرار دارد. در این پژوهش این سازند از نظر زیست‌چینه‌نگاری مورد مطالعه قرار گرفته است. بر اساس مطالعات زیست‌چینه‌ای تعداد ۱۹ جنس و ۲۷ گونه روزن‌داران بنتیک شناسایی شد که در ۲ تجمع فسیلی قرار دارند. با توجه به میکروفسیل‌های تشخیص داده شده، سن سازند جهرم در برش مورد مطالعه ائوسن میانی - ائوسن پسین می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: سازند جهرم، چینه‌نگاری زیستی، روزن‌داران بنتیک، ائوسن، سپیدان

Biostratigraphy of Jahrum Formation in Sepidan (NW Shiraz)

Abstrac

Jahrum Formation at the studied area with 192 m in thickness of carbonate sequence overlies Pabdeh Formation sharply and underlies the Asmari Formation gradually. In this study, the formation of bio-stratigraphy has been studied. Based on biostratigraphic studies 19 genera and 27 species of benthic foraminifera were identified which are located in two assemblage zones. According to the diagnosed biozone, the age of Jahrum Formation at the studied section is middle Eocene - Late Eocene.

Key words: Jahrum Formation, biostratigraphy, benthic foraminifera, Eocene, Sepidan

مقدمه:

سازند جهرم با سن پالئوسن-ائوسن توالی کربناته‌ای است که در حوضه‌ی زاگرس نهشته شده است. برش نمونه این سازند در تنگ آب دریال شمالی کوه جهرم واقع در جنوب شهرستان جهرم در استان فارس با

مشخصات زیر قرار دارد: N: 28° 25' 53" و E: 53° 44' 47"

که اولین بار توسط جیمز و واینند معرفی گردید. میکروفونای این سازند توسط آدامز و بورژوآ (۱۹۶۷)، جلالی (۱۹۸۷) و کلاتتری (۱۳۷۱) مورد مطالعه قرار گرفته است. آسلیئیدهای ائوسن میانی در ناحیه حمزه-علی (مجاب ۱۹۷۴)، زیست چینه‌نگاری سازند جهرم در محل تپ در جنوب شرق شیراز (نورمحمدی ۱۳۸۶)، مطالعه‌ی زون بندی زیستی و بوم شناسی دیرینه روزن‌داران کفزی پالتوسن تا میوسن پیشین در شمال و جنوب خاوری شیراز (خسروتهرانی و همکاران، ۱۳۸۶)، مطالعه‌ی بیواستراتیگرافی رسوبات ائوسن (سازند جهرم) در شمال غرب ناحیه‌ی بلداجی (ترانه، ۱۳۸۰)، از جمله کارهای اخیری است که در ارتباط با این سازند صورت گرفته است.

بحث:

به منظور تعیین سن رسوبات سازند جهرم در برش مورد مطالعه، پس از مطالعات صحرایی ۹۰ نمونه مقطع نازک میکروسکوپی تهیه شد و مورد مطالعه قرار گرفت. زون بندی سازند جهرم توسط بایوزون‌های معرفی شده توسط جیمز و واینند (Wynd 1965) صورت گرفته است.

زیست چینه نگاری:

بر اساس مطالعات زیست چینه‌نگاری ۱۹ جنس و ۲۷ گونه از روزن‌داران شناسایی شد که در ۲ تجمع فسیلی قرار گرفته‌اند. (شکل ۱)

لازم به ذکر است که همراه این روزن‌داران خرده‌های دوکفه‌ای، بریوزوئر، قطعات اکینید و جلبک نیز دیده می‌شود. با توجه به مطالعات انجام شده و شناسایی فسیل‌های موجود تقسیم بندی سازند جهرم در برش مورد مطالعه به شرح زیر می‌باشد:

بایوزون شماره ۱: Nummulites – Alveolina assemblage subzone

در این بایوزون از قاعده تا ضخامت ۱۶۴ متری روزن‌داران شناسایی شده شامل: *Alveolina* sp. ,

Nummulites sp. , *Nummulites globulus* , *Rotalia* sp. , *Orbitolites complanatus* , *Rhapydionina* sp. , *Rhapydionina urensis* , *Elphidium* sp. , *Amphistegina* sp. , *Nummulites subatacicus* , *Assilina* sp. ,

Nummulites sp. , *Discocyclina* sp. , *Nummulites guttardi* , *Miliolids*

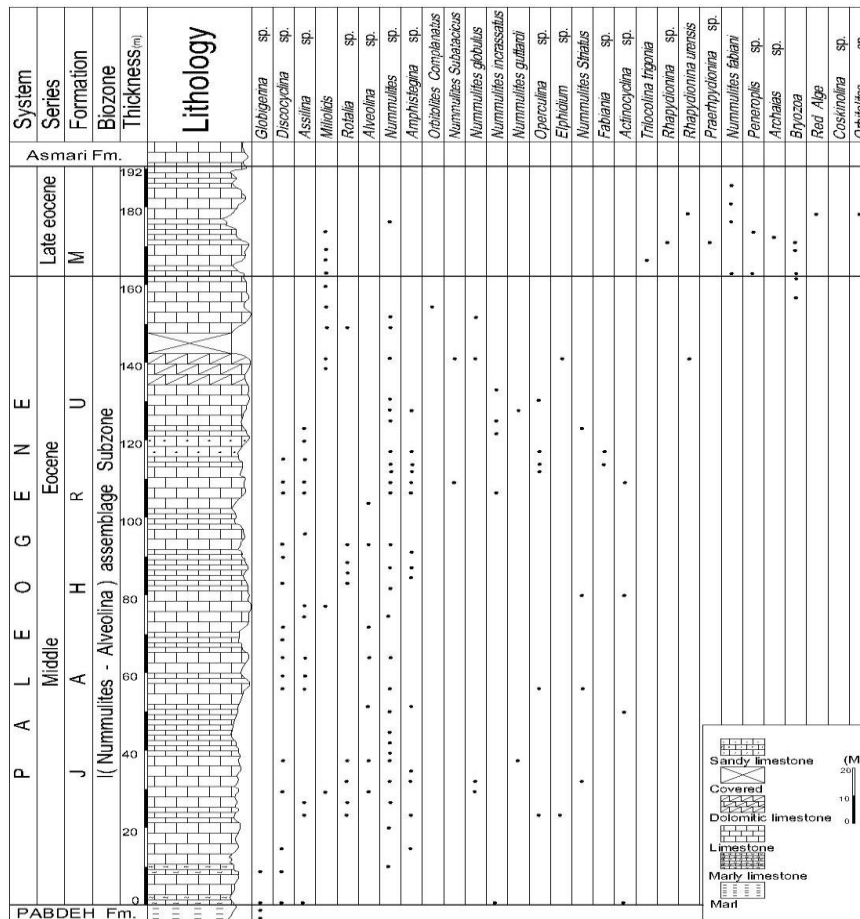
و *Alveolina* sp. قابل مقایسه با زیرزون شماره ۵۱ واینند (Wynd 1965) می‌باشد و دارای سن ائوسن میانی است.

بایوزون شماره ۲: Nummulites fabiani: taxon range zone

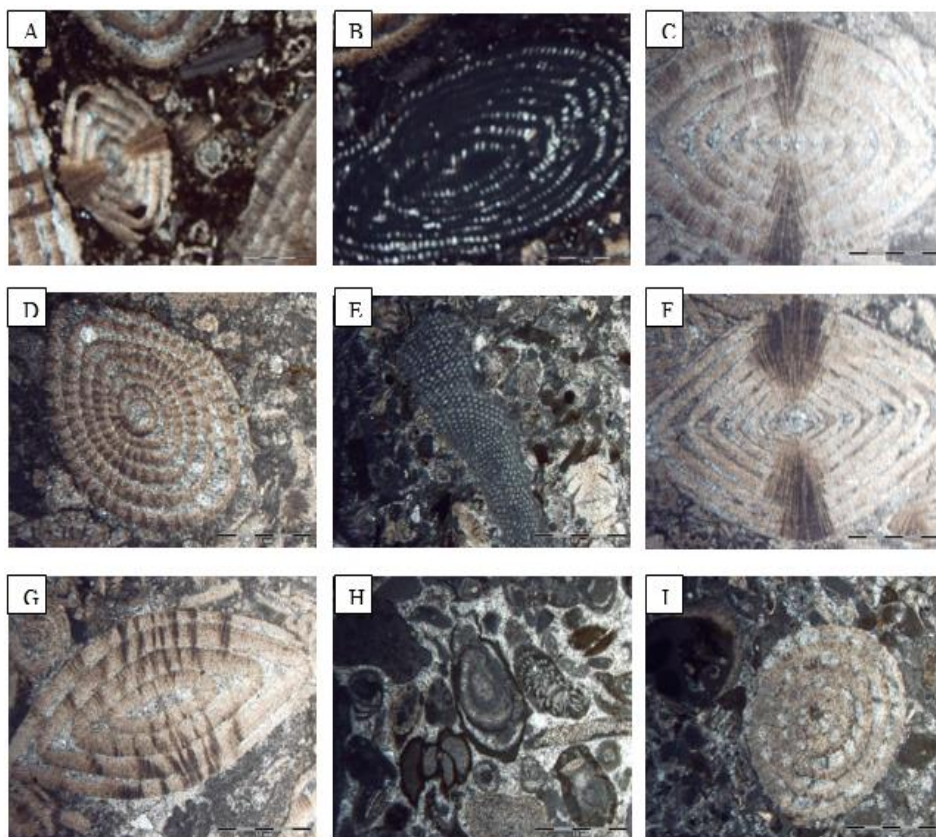
این بایوزون از ضخامت ۱۶۴ تا ۱۹۲ متری را در برمی‌گیرد که در آن مجموعه میکروفسیل‌های زیر

تشخیص داده شده، *Nummulites fabiani*, *Orbitolites complanatus*, *Rhapydionina* sp., *Peneroplis* sp.,

اوسن پسین می باشد، برای این مجموعه، زون تجمعی خاصی توسط جیمز و واینده معرفی نشده است. بعضی از روزن داران سازندچهرم در (شکل ۲) نشان داده شده است.

شکل ۱: ستون زیست چینه نگاری سازند چهرم در منطقه مورد مطالعه.

شکل ۲: نمایش برخی از روزن‌داران سازند جهرم در برش مورد مطالعه

A : *Nummulites guttardi* , Axial section , Sample no 62 ; B : *Alveolina* sp. , Sub axial section , Sample no 14 ; C : *Nummulites incrassatus* , Axial section , Sample no 60 ; D : *Nummulitescf. subatacicus* , Subaxial section , Sample no 52 ; E : *Orbitolites complanatus* , Axial section , Sample no 74 ; F : *Nummulites striatus* , Axial section , Sample no 60 ; G : *Nummulites cf. globulus* , Sub axial section , Sample no 54 ; H : *Rhapydionina urensis* , Oblique section , Sample no 86 ; I : *Nummulitescf. fabiani* , Transverse section , Sample no 78 .

نتیجه گیری :

بر اساس مطالعه‌ی مجموعه فرامینفرهای بنتیک موجود در برش مورد مطالعه، دو مجموعه‌ی فونی برای سازند جهرم در نظر گرفته می‌شود. بر این اساس سن سازند جهرم ائوسن میانی - ائوسن پسین می‌باشد.

منابع :

ترانه، پ.، ۱۳۸۰، مطالعه بیواستراتیگرافی و میکروفاسیس رسوبات ائوسن (سازند جهرم) در شمال غرب ناحیه بلداجی: پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان، ۱۰۷ صفحه.

-خسرو تهرانی، خ.، افقه، م.، احمدی، و.، ۱۳۸۶، زون بندی زیستی و دیرینه بوم شناسی روزن داران کف زی پالتوسن
 پسین تامیوسن پیشین در شمال و جنوب خاوری شیراز: فصل نامه علوم زمین، جلد ۶۳، صفحه ۵۰ تا ۵۹.
 کلاتری، ا.، ۱۳۷۱، سنگ چینه ای و رخساره ای میکروسکوپی زاگرس: انتشارات شرکت ملی نفت ایران، ۴۲۱
 صفحه

نورمحمدی، ز.، ۱۳۸۶، مطالعه‌ی بیواستراتیگرافی و میکروفاسیس رسوبات ائوسن (سازند جهرم) در جنوب شرق
 شیراز در ناحیه‌ی تنگ آب: پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان، ۱۱۶ صفحه.

Adams, T. D., and F. Bourgeois, 1967, Asmari biostratigraphy: Geological and Exploration, IOOC
 Report, no. 1074, Unpublished.

Jalali M. R. 1987, Stratigraphy of Zagros Basin. – National Iranian Oil Company, Expel. And Prod.
 Div. Report, no. 1249 and 1072.

James, G. A., Wynd., J. G. (1965). Stratigraphic Nomenclature of the Iranian Oil Consortium
 Agreement Area. A. A. P. G, 1.

Mojab, F., 1974, Middle Eocene Assilinid foraminifera from Iran: Aspect of Micropaleontology, p.
 80-109.